

MINISTERIELE OMZENDBRIEF VAN 30 NOVEMBER 1967 BETREFFENDE DE OPRICHTING VAN DE GEWESTELIJKE GROEPEN VOOR BRANDBESTRIJDING.

Mijnheer de Gouverneur,

Naar luid van artikel 10 van de wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming, worden de gemeenten van elke provincie voor de algemene organisatie van de brandweerdiensten in gewestelijke groepen ingedeeld. De provinciegouverneur bepaalt de samenstelling van die groepen en wijst in iedere groep de gemeente aan die er het centrum van is, na de belanghebbende gemeenteraden te hebben geraadpleegd.

In voormeld artikel wordt eveneens bepaald dat een gewestelijke groep kan worden samengesteld uit gemeenten van verschillende provincies.

Anderzijds worden de brandweerdiensten bij het koninklijk besluit van 8 november 1967 (B.S 18.11.67), houdende voor de vreedstijd, organisatie van de gemeentelijke en gewestelijke brandweerdiensten en coördinatie van de hulpverlening in geval van brand, in categorieën ingedeeld. Bij de bestudering van deze indeling heeft men vooral op het oog gehad :

- de snelheid en de doeltreffendheid van de hulpverlening in geval van brand op te voeren;
- voor grote schadegevallen voldoende versterking te verzekeren;
- de oordeelkundige spreiding van grotere en meer gespecialiseerde dotaties in materieel te verwezenlijken.

Onder gewestelijke groep dient te worden verstaan een geheel van geografisch gegroepeerde gemeenten, waarvan de bescherming om redenen van bezuiniging, doeltreffendheid en bevoegdheid, is toevertrouwd aan één van hen, die het centrum van de gewestelijke groep wordt genoemd en over een brandweerdienst beschikt, welke is uitgerust met het vereiste personeel en materieel om zijn taak behoorlijk te vervullen.

Onder het stelsel dat sedert het besluit van 15 maart 1935 betreffende de algemene organisatie van de brandweerdiensten van kracht werd, moest meermaals worden betreurd dat sommige gemeenten er vooral op uit waren overeenkomsten te sluiten met de gewestelijke groepscentra die de laagste bijdrage vroegen, zonder zich om de degelijkheid van de geboden bescherming te bekommeren.

Anderzijds waren er gemeenten die gewestelijk groepscentrum werden alleen om Rijkstoelagen te bekomen bij de aankoop van materieel en uitrusting, doch de andere gemeenten weinig of helemaal niet beschermden.

Dit zijn abnormale toestanden, welke moeten worden rechtgezet in het raam van maatregelen ter uitvoering van de wet van 31 december 1963.

Het hoeft geen betoog dat de gewestelijke groepen uit een zodanig aantal gemeenten moeten bestaan dat de centra van die groepen, dank zij de te storten bijdragen, over de voorgeschreven en in verhouding staande middelen beschikken om een doelmatige dienst te kunnen organiseren.

Er dient ook rekening mede gehouden te worden dat de snelheid van de hulpverlening een eerste vereiste is die moet worden gesteld en waaraan moet worden voldaan. Op elke plaats in het land zou een voertuig van de hulpdiensten in het merendeel der gevallen op afdoende wijze en binnen een minimumtijd moeten kunnen ingezet worden. Deze minimumtijd en derhalve ook de voor hulpverlening af te leggen weg, zouden moeten worden ingekort in de gewesten met grote bevolkingsdichtheid vermits er een rechtstreeks verband bestaat tussen die dichtheid en de diverse zetels (handel, nijverheid, cultuur, enz...) van de menselijke activiteiten.

Afgezien van de bepalingen vervat in het koninklijk besluit van 8 november 1967 houdende, voor de vreedstijd, organisatie van de gemeentelijke en gewestelijke brandweerdiensten en coördinatie van de hulpverlening in geval van brand, lijkt het mij toe dat om bij het vormen van de gewestelijke groepen de gewenste doelmatigheid te bekomen en binnen bepaalde begrotingsperken te blijven, de onderstaande fundamentele maatstaven in acht moeten worden genomen :

1. de gemeenten-gwestelijke groepscentra voor brandbestrijding moeten bij voorkeur worden gekozen uit die welke reeds een brandweerkorps bezitten;
2. iedere gemeente-gwestelijk groepscentrum moet zoveel mogelijk in het geografisch centrum van de groep gelegen zijn;

3. iedere gewestelijke groep moet een homogeen geheel vormen waarin geen tot een andere gewestelijke groep behorende enclave mag voorkomen;
4. bij het vastleggen van de grenzen van de gewestelijke groep moet rekening gehouden worden met de natuurlijke hindernissen, de verkeerswegen en de kunstwerken. In algemene regel en rekening houdend met die hindernissen, moeten de grenzen van de gewestelijke groep in beginsel derwijze worden bepaald dat de straal tussen een groepscentrum en de verst afgelegen bediende gemeenten niet minder dan 8 km bedraagt;
5. de afstand in vogelvlucht tussen een gewestelijk groepscentrum en om het even welke gemeente van die groep, mag niet meer dan 15 km bedragen, tenzij in uitzonderlijke gevallen of wanneer de bescherming van de gewestelijke groep wordt verzekerd door een korps met voldoende beroepspersoneel om een onmiddellijke eerste inzet te verzekeren. In dit geval mag de afstand evenwel niet meer dan 20 km bedragen;
6. wat het aantal gewestelijke groepen betreft, dient er mede rekening te worden gehouden dat :
 - volgens een verslag van de inspectie van de brandweerdiensten, het huidig aantal gewestelijke groepen (180) te hoog zou liggen;
 - hoe meer gewestelijke groepen er zijn hoe meer de eventuele Rijkstegemoetkoming zal versnipperd zijn en hoe hoger de door de beschermde gemeenten te betalen bijdrage zal liggen;
 - een te hoog aantal gewestelijke groepscentra moeilijkheden kan meebrengen voor de toewijzing van de radiotelefonie-frequenties (waarvan het aantal zeer beperkt is) door de Regie van Telegrafie en Telefonie.
7. het voormeld koninklijk besluit van 8.XI.67 behelst zeer nauwkeurige regelen in verband met de organisaties van de brandweerdiensten in de agglomeraties. Theoretisch vergt de rationele organisatie een enige brandweerdienst voor het ganse grondgebied van de agglomeratie. Zulks is trouwens het geval in tal van andere landen. Kan dergelijke eenheidsorganisatie niet worden tot stand gebracht, dan dient met de dwingende bepalingen van de artikelen 6 tot 10 van het koninklijk besluit van 8.XI.67 rekening te worden gehouden voor het afbakenen van de gewestelijke groepen. Er kan inderdaad niet worden gedoogd dat, binnen de agglomeraties, een deel van de bevolking beschermd wordt door een in manschappen en materieel degelijk uitgeruste dienst, terwijl andere het moeten stellen met diensten, welke verhoudingsgewijs kwalitatief en kwantitatief minder bedeeld zijn.
 Indien de gemeenteoverheden nalaten de vereiste inspanning te doen, zal er geen rekening kunnen worden gehouden met het bestaan van een brandweerdienst in de gemeente om van deze een beroepscentrum te maken.
 Het ontgaat mij evenwel niet dat bepaalde uitzonderingen in sommige gevallen zullen moeten worden toegestaan teneinde bijzondere toestanden te kunnen regelen. Ik verzoek U daarop slechts in uiterste gevallen in te gaan.

De indeling van de brandweerdiensten in de categorieën X, Y en Z vergt nadere toelichting :

1. Groepscentrumgemeenten die over een brandweerdienst van categorie Y beschikken.

Zij zullen omzeggens "hoofdgroepscentra" zijn op het gebied van algemene organisatie van de brandweerdiensten. Daar de brandweerdiensten van deze categorie over meer personeel en materieel beschikken dan de gewone groepscentra, zullen zij, benevens de bescherming van hun eigen gewestelijke groep, ook als taak hebben ter versterking op te treden in de naburige gewestelijke groepen.

Het koninklijk besluit van 8.XI.67 heeft bij deze categorie ingedeeld :

- a) de brandweerdiensten die ressorteren onder een gemeentecentrum voor het eenvormig oproepstelsel [100];
- b) de brandweerdiensten die afhangen van de gemeenten: Oudenaarde, Veurne, Roeselare, Turnhout, Genk, Hoei, Oostende, La Louvière, Leuven, Sint-Niklaas (O. VI.).

U kunt mij eventueel voorstellen brandweerdiensten van andere dan de bovengenoemde gemeenten in deze categorie op te nemen. Het is echter niet aangewezen de centra Y te vermenigvuldigen, dit om reden van de weerslag die de oprichting van dergelijke centra zou meebrengen op de bijdrage te betalen door de gemeenten van de provincie.

Daar brandweerdiensten van de categorie Y reglementair moeten beschikken over meer uitgebreid materieel en over beroepspersoneel dat permanent een onmiddellijke eerste inzet kan verzekeren zodra alarm wordt gegeven, ligt het voor de hand dat een door dergelijke dienst beschermde gewestelijke groep groter moet zijn dan die van een gewoon gewestelijk centrum. In beginsel zou, voor dergelijke groep, de afstand in vogelvlucht tussen de groepscentrumgemeente en het centrum van de verst afgelegen gemeenten van de groep tussen 12 en 15 km moeten liggen. Anderzijds zou de door een dienst van categorie Y beschermde gewestelijke groep nagenoeg 100.000 inwoners moeten tellen, met dien verstande echter dat de bovenvermelde maatstaven inzake afstand moeten worden in acht genomen.

2. Groepscentrumgemeenten die over een brandweerdienst van categorie X beschikken.

Dit zijn de steden, waarnaar de vijf grote agglomeraties van het land worden genoemd. Hun taak zal drievoudig zijn :

- zij moeten hun eigen gewestelijke groep beschermen;
- zij moeten als Y-centrum ter versterking in de naburige gewestelijke groepen optreden;
- zij kunnen als bijkomende versterking optreden wanneer zich zeer grote schadegevallen voordoen of gevallen waarbij er bijzonder gevaar dreigt.

Uw aandacht wordt ook gevraagd voor het bijzonder vraagstuk betreffende de gemeenten die een brandweerdienst in stand houden zonder evenwel een gewestelijk groepscentrum te zijn.

Die gemeenten moeten, evenals de andere, in de door U samen te stellen gewestelijke groepen worden opgenomen.

Voor deze gemeenten zijn twee oplossingen mogelijk. Zij zijn ertoe gehouden (artikel 10 van de wet van 31.XII.63) :

- hetzij hun brandweerdienst met het nodige personeel en materieel in stand te houden (het koninklijk besluit van 8 november 1967 bevat aanwijzingen op dit stuk);
- hetzij een beroep te doen op de brandweerdienst van de gemeente die het centrum van de gewestelijke groep is, met betaling van de jaarlijkse forfaitaire bijdrage op dezelfde voet als de andere gemeenten van de gewestelijke groep.

Daar de hulp van de staat in de vorm van subsidies of afstand van materieel noodgedwongen tot het begrotingskrediet beperkt is, zou het niet opgaan dat de brandweerdiensten van de gemeenten uit sommige provincies bevoordeeld worden, ten nadele van die uit andere provincies, alleen maar omdat deze laatste, in tegenstelling tot de andere, een inspanning inzake rationalisering van de groepen hebben gedaan. Ik zal ten deze waken voor een rechtvaardige en billijke verdeling van de Rijkshulp.

Ik heb aan de inspectie van de brandweerdiensten opdracht gegeven zich ter beschikking van de provinciegouverneurs te houden om hen eventueel in hun taak bij te staan. U kunt dus, zodra U het wenst, een beroep doen op de voor uw provincie aangewezen inspecteur en, vanzelfsprekend, ook op de bevoegde dienst van het departement.

Mijns inziens zou het geraden zijn dat U mij het ontwerp tot vaststelling van de gewestelijke groepen in uw provincie voor advies onderwerpt, vooraleer U de bij de wet van 31 december 1963 voorgeschreven officiële procedure inzet. Zulks zou het onbetwistbaar voordeel bieden de eenheid van zienswijze op alle echelons van de administratieve hiërarchie te bevorderen en te voorkomen dat er dualiteiten zouden ontstaan in verband met het oprichten van groepen die aan twee of meer aaneengrenzende provincies palen. Tenslotte vestig ik uw aandacht op het feit dat het koninklijk besluit van 8 november 1967 in zijn artikel 25 bepaalt dat de lopende overeenkomsten ophouden uitwerking te hebben op 31 maart 1968, wat betekent dat op die datum de nieuwe organisatie tot stand moet zijn gebracht. Teneinde dit binnen de toegekende tijd te kunnen verwezenlijken, lijkt het mij aangewezen dat U aan de gemeenteoverheden die over de samenstelling van de gewestelijke groepen een advies moeten uitbrengen, een bepaalde termijn zoudt opleggen voor het verstrekken van hun antwoord.

LIJST VAN DE GEMEENTELIJKE GROEPSCENTRA

PROVINCIE ANTWERPEN :

Antwerpen, Mechelen, Geel, Turnhout, Boom, Edegem, Heist-op-den-Berg, Herentals, Hoogstraten, Lier, Mol, Westerlo, Westmalle, Willebroek, Wuustwezel.

AGGLOMERATIE BRUSSEL.

PROVINCIE VLAAMS-BRABANT :

Leuven, Aarschot, Asse, Diest, Halle, Landen, Lennik, Londerzeel, Overijse, Tienen, Vilvoorde, Zaventem.

PROVINCIE WAALS-BRABANT :

Braine-l'Alleud, Jodoigne, Nivelles, Tubize, Wavre.

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN :

Brugge, Kortrijk, Oostende, Roeselare, Veurne, Avelgem, De Haan, Diksmuide, Gistel, Harelbeke, Heuvelland, Ieper, Ingelmunster, Izegem, Knokke-Heist, Koksijde, Kuurne, Menen, Nieuwpoort, Oostkamp, Poperinge, Tielt, Torhout, Waregem, Zwevegem.

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN :

Gent, Aalst, Oudenaarde, St-Niklaas, Aalter, Beveren-Waas, Deinze, Dendermonde, Eeklo, Gavere, Geraardsbergen, Lokeren, Maldegem, Merelbeke, Ninove, Ronse, Temse, Wetteren, Zelzate, Zottegem.

PROVINCIE HENEGOUWEN :

Charleroi, La Louvière, Mons, Tournai, Ath, Beaumont, Beloeil, Braine-le-Comte, Chimay, Enghien, Lessines, Leuze-en-Hainaut, Mouscron, Peruwelz, Quiévrain, Soignies, Thuin.

PROVINCIE LUIK :

Liège, Huy, Verviers, Aywaille, Bullange, Eupen, Hamoir, Hannut, Herve, Malmedy, Pepinster, Plombières, St-Vith, Theux, Waremme.

PROVINCIE LIMBURG :

Hasselt, Genk, Bilzen, Bree, Lommel, Heusden-Zolder, Leopoldsburg, Maaseik, Maasmechelen, St-Truiden, Tongeren

PROVINCIE LUXEMBURG :

Arlon, Marche-en-Famenne, Aubange, Bastogne, Bertrix, Bouillon, Erezee, Etalle, Houffalize, Neufchâteau, Paliseul, St-Hubert, Vielsalm, Virton.

PROVINCIE NAMEN :

Namur, Andenne, Basse-Sambre, Beauraing, Ciney, Couvin, Dinant, Eghezee, Florennes, Fosses-la-Ville, Gedinne, Gembloux, Philippeville, Rochefort, Yvoir.

